

Till Finansdepartementet

Synpunkter på remiss: Ny punktskatt på övrig tobak

Diarienummer: Fi2020/02469/S2

Tobaksfakta – oberoende tankesmedja – har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade promemoria och vill anföra följande.

Tobaksfakta tillstyrker flertalet av de förslag som framförs i promemorian om ny punktskatt för övrig tobak men skulle också ha velat se ytterligare skärpningar nu när tillfället ges. Förslagen är grundläggande för att möjliggöra beskattning av alla typer av tobak. I dagens system finns stora gränsdragningsproblem mellan skattepliktig och icke skattepliktig tobak något som påverkar folkhälsan negativt då allt bruk av tobak är hälsovådligt och därför bör beskattas så likvärdigt som möjligt.

Syftet med beskattningsförslagen är att komma till rätta med gränsdragningsproblemen och att motverka fusk med beskattningen.

Tobaksfakta stödjer förslagens definition av övrig tobak som sannolikt kan bidra till en tydlig gränsdragningsav vilken typ av tobak som avses med övrig tobak och som ska beskattas nämligen tobak som inte är en del av en levande planta och som inte redan är skattepliktig som cigaretter, cigarrer, cigariller, röktobak, snus eller tuggtobak. Skattebeloppet ska dessutom vara samma belopp som för röktobak.

Ang. framtagning av nya skatterättsliga definitioner av snus och tuggtobak har vi förståelse för att det inte bör göras så länge som man inte riskerar att få definitionsproblem som just nu gäller för det s.k. ”tobaksfria snuset” som pga. otydligheter idag flyger under radarn vad gäller lagstiftning om tobaksprodukters marknadsföringsbegränsningar. En utredare tittar just nu på föregående och vi ser fram emot att kryphålet försvinner.

Producenterna av dylika varor kommer sannolikt att vara lika förslagna som tidigare vad gäller att tänja på lagens ramar varför tydliga definitioner är grundläggande för att försvara folkhälsan.

Tobaksfakta välkomnar också att de nya bestämmelserna om distansförsäljning föreslås som även omfattar tuggtobak och snus. Däremot har vi erinringar om skrivningarna att distansförsäljningen av snus är försumbar som förslaget konstaterar och att det därför inte finns behov av skatterättsliga åtgärder för en sådan försäljning. I motsats till

vad som sägs i promemorian finns idag god kunskap om att det pågår en omfattande försäljning till andra EU länder trots förbudet eftersom kontrollen av distansförsäljningen är helt otillräcklig.

Tobaksfakta hade också välkomnat ett system som bara tillåter att kommersiella verksamheter och inte privatpersoner har rätt att handla med råttobak. Vi har svårt att förstå varför inte ett dylikt system även skulle kunna införas i Sverige som nu redan finns i Danmark. Allt som försvårar handeln gagnar folkhälsan.

Tobaksfakta hade därför också välkomnat en kombination av licenskrav och beskattning av övrig tobak och inte bara beskattning enligt det föreliggande förslaget. Huvudsyftet med reglerna måste ju vara att även minska handeln av tobak så mycket som möjligt med nu tillgängliga medel. Vi har därför svårt att förstå varför man ansett att ett licensieringssystem skulle vara alltför ingående för att införas.

Allmänt om varför beskattning av tobak och nikotin för njutning är väsentligt ur folkhälsosynpunkt

Prishöjningar på tobaksvaror och e-cigarettor inkl. vätskor är enligt all tillgänglig forskning den enskilt mest verksamma åtgärden för att motverka tobaks- och e-cigarettbruk. I synnerhet har priset betydelse för att motverka tobaks- och e-cigarettdebut bland barn och ungdomar men priset har också betydelse för vuxna konsumenter som vill minska sin konsumtion eller helt avbryta sitt bruk. Starka folkhälsoskäl talar därför för regelbundna och avsevärda höjningar av tobaks- och e-cigarettskatterna. Takten i skattehöjningarna bör avpassas så att priset, som ett minimum, håller jämna steg med inflationen och köpkraftens utveckling. Det är långsiktiga reella prishöjningar som ger vinster för folkhälsan.

Generellt är dagens tobaks- och nikotinskatter alltför låga i Sverige och i en nordisk jämförelse har alla andra nordiska länder inklusive Danmark betydligt högre punktskatter än Sverige. T ex är priset för 1 pkt cigaretter nästan dubbelt så högt i Norge i jämförelse med Sverige och 20–30 % högre i Danmark respektive Finland.

Till sist om tobaks- och nikotinindustrins påverkan på folkhälsopolitiken:

Tobaksfakta förutsätter att de kommersiella intressena kring fortsatt spridning av de hälsovådliga och dödliga tobaksvarorna kommer att framföra helt andra åsikter än Tobaksfaktas. Detta sagt särskilt eftersom vi noterar att bland remissinstanserna utgör, vid sidan av myndigheterna, folkhälsans företrädare enbart treorganisationer: Tobaksfakta, CAN och NSG. Tobaks- och nikotinindustrins verksamheter inkl. deras allierade uppgår i antal till minst 4 ggr fler, alla med ett enda syfte, nämligen att öka försäljningen av tobak. Pris- och skattehöjningar hotar särskilt deras verksamheter och försäljning.

Vid den fortsatta behandlingen av detta ärende förutsätter vi således att dessa intressen inte kommer att ha någon (som helst) påverkan på den slutliga utformningen av förslagen eftersom deras produkter knappast hade tillåtits för försäljning om produkterna hade reglerats som vilken konsumentprodukt som helst. Artikel 5.3 i WHO:s Tobakskonvention, som Sverige ratificerade 2005, anger också tydligt att dylika ekonomiska intressen inkl. dess allierade ska hindras från att påverka folkhälsopolitiken så långt detta är möjligt eftersom de är helt oförenliga med folkhälsans intressen. Av detta följer att vi är bekymrade över att riksdag, regering och myndigheter hittills knappast alls implementerat tobakskonventionens rekommendationer om att hålla borta tobaks- och nikotinindustrins påverkan på folkhälsopolitiken inkl. offentliga remisshandläggningar som den nu aktuella.

På uppdrag av Tobaksfakta – Oberoende Tankesmedja

Stockholm den 11 augusti 2020

Ann Post
Kanslichef